

Notitie septembercirculaire gemeentefonds 2025

Onderwerp: septembercirculaire gemeentefonds 2025

Op 16 september is de septembercirculaire 2025 gepubliceerd.

Samenvatting

In deze septembercirculaire wordt een actueel beeld geschetst van de financiële kaders, gebaseerd op de Miljoenennota 2026 van het Rijk. De circulaire is in belangrijke mate een financieel-technisch document.

Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeenten. De ontwikkeling ervan bepaalt daarom in belangrijke mate de financiële ruimte van gemeenten. In de septembercirculaire zijn met name mutaties als gevolg van wijzigingen in de rijksuitgaven verwerkt. Gemeenten ontvangen op drie tijdstippen in het jaar informatie over de gemeentefondsuitkeringen: in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota. De mededelingen zijn steeds onder het voorbehoud van parlementaire goedkeuring.

De doorrekening van de septembercirculaire laat voor alle jaren een voordeel zien ten opzichte van de meicirculaire 2025. Zie hiervoor de tabel met de samenvatting op pagina 2 van deze notitie.

Belangrijkste onderwerpen septembercirculaire 2025

Volume- en prijs accres

In deze septembercirculaire 2025 is een nieuwe raming voor het volumeaccres 2026 en verdere jaren opgenomen. Deze raming is gebaseerd op de actuele raming van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) door het Centraal Planbureau. Het volume accres van het gemeentefonds is vanaf 2024 gekoppeld aan het 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp (t-9 t/m t-2), waardoor het gemeentefonds minder schommelt.

Verder is het loon- en prijs accres aangepast aan de nieuwe macro economische cijfers. Voor de jaren 2026 en verder is de raming voor de prijs bbp bijgesteld. Met name voor 2026 en 2030 is de raming voor de prijs bbp omlaag bijgesteld (2026 -0,25% en 2030 -0,14%). Voor de overige jaren zijn de bijstellingen beperkt.

Afrekening ruimte onder plafond BTW-compensatiefonds 2025

Het BTW-compensatiefonds (BCF) heeft een plafond. Dit plafond muteert jaarlijks met het accrespercentage. In 2025 bedraagt het BCF-plafond voor gemeenten € 4,5 miljard. Als de gezamenlijke declaraties onder dit plafond blijven wordt het verschil in het gemeentefonds gestort. Bij overschrijding volgt een uitname.

Jaarlijks wordt bij de septembercirculaire een voorschot verstrekt op de verwachte onderschrijding van dat kalenderjaar. In de meicirculaire van het volgende jaar volgt dan de afrekening. In deze circulaire bedraagt het voorschot voor het jaar 2025 € 428 miljoen. Dit levert voor Druten een incidenteel voordeel van ca. € 400.000 op in 2025.

Extra middelen jeugd (Compensatie met terugwerkende kracht voor kosten jeugdzorg 2023 en 2024)

In de voorjaarsnota 2025 is door het Rijk een tussenstap gezet met betrekking tot de kosten die gemeenten maken voor de jeugdzorg. Dit biedt verlichting voor de financiële situatie van gemeenten, maar lost de financiële problematiek **niet structureel op**.

Het demissionaire kabinet heeft besloten tot compensatie voor de uitgaven van gemeenten aan jeugdzorg in de jaren 2023 en 2024. De deskundigencommissie heeft aangegeven dat gemeenten recht hebben op 50% van deze meerkosten. Dit betreft een (incidenteel) bedrag van € 728 miljoen. Gemeenten kunnen dit bedrag benutten voor de ondersteuning van de transformatie van de jeugdhulp, conform de afspraken in de Hervormingsagenda. Het gaat dan met name om het versterken van de sociale basis en stevige lokale teams. Druten ontvangt hiervoor in 2025 € 715.000.

Technische samenvatting (Bijstellingen 2025 en volgende jaren)

De doorrekening van de septembercirculaire 2025 laat het volgende beeld zien:

	Bedragen in € x 1.000	2025	2026	2027	2028	2029
A	Raming alg. uitkering bij septembercirculaire 2025	44.211	44.082	44.071	43.746	44.973
B	Raming alg. uitkering bij meicirculaire 2025	42.720	43.248	43.909	43.632	44.874
C	Resultaat (= B -/- A) voor mutatie beheerproducten	+ 1.491	+ 834	+ 162	+ 114	+ 99
D	Mutatie beheerproducten	- 869	- 774	- 62	- 28	- 28
1	Budget participatie (bijdrage beschut werk)	- 29	- 32	- 34		
2	Implementatie Participatiewet in balans	- 30	- 13	- 2	- 2	- 2
3	Overheidsbrede dienstverlening (was SPUK IDO)		- 17	- 17	- 17	- 17
4	Hervormingsagenda jeugd compensatie 2023 en 2024	-715				
5	Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)		- 631			
6	Spreidingswet	- 30				
7	Inkomsten Noodopvang		- 72			
8	Wet integrale Suïcidepreventie		- 9	- 9	- 9	- 9
9	Vervroegde Tweede Kamer verkiezingen	- 65				
E	Resultaat na mutatie beheerprodukten (=C-/-D)	+ 622	+ 60	+ 100	+ 86	+ 71

Bovenstaand overzicht geeft een actualisatie van de beschikbare financiële ruimte na de septembercirculaire 2025.

Voorgesteld wordt om in te stemmen met de aangegeven mutaties voor 2025-2029 op de beheerproducten (D1 t/m D9) en het resterende voordelig saldo van € 622.000 voor 2025 te melden en te verwerken via de komende Najaarsnota 2025. De mutaties voor 2026 en latere jaren verwerken we rechtstreeks in de concept-begroting 2026-2029.

Toelichting taakmutaties beheerprodukten

D1) Aanpassing budgetten Participatie (Bijdrage beschut Werk)

In de periode 2025-2027 wordt in totaal € 110 miljoen beschikbaar gesteld om de werking van loonkostensubsidies (LKS) bij beschut werk te verbeteren. Voor werknemers met een indicatie beschut werk zal een forfaitaire loonkostensubsidie (vaste vergoeding voor gemiste loonkosten) worden ingevoerd. Deze maatregel vergt een wetswijziging die naar verwachting in 2028 in werking zal treden. Tot het moment dat de wetswijziging is gerealiseerd worden de extra middelen toegevoegd aan de Rijksbijdrage beschut werk via de Integratie Uitkering participatie. We labelen de beschikbaar gestelde budgetten op grootboeknummer participatie.

D2) Implementatie Participatiewet in balans

Het wetsvoorstel Participatiewet In Balans is een initiatief om de Participatiewet te vereenvoudigen en te verbeteren, met name door meer maatwerk, versoepeling van regels en een menselijkere aanpak. In totaal wordt er € 58,1 miljoen aan de algemene uitkering toegevoegd, verspreid over meerdere jaren. We labelen de beschikbaar gestelde middelen op grootboeknummer P-wet.

D3) Overheidsbrede dienstverlening (voorheen SPUK IDO)

De SPUK Informatiepunten Digitale Overheid (IDO) wordt vanaf 2026 omgezet naar de decentralisatie-uitkering Overheidsbrede Dienstverlening. Via deze decentralisatie-uitkering worden gemeenten gefaciliteerd om laagdrempelige en empathische ondersteuning te bieden bij regelzaken met de (digitale) overheid en om hun regierol in het lokale netwerk in te vullen. Hiervoor is vanaf 2026 een structurele bijdrage van € 15,4 miljoen beschikbaar. Met deze decentralisatie-uitkering kunnen gemeenten, vanuit hun regierol, lokaal bepalen waar en welke vorm van ondersteuning het meest passend is. De verdeling van de middelen over gemeenten is gebaseerd op het aantal inwoners en het aantal lager opgeleiden in gemeenten. Druten ontvangt vanaf 2026 jaarlijks afgerond € 17.000. We voegen deze middelen toe aan grootboeknummer bibliotheken.

D4) Hervormingsagenda jeugd 2023 en 2024

Naar aanleiding van de eerdere afspraken in het voorjaar met de VNG heeft het kabinet besloten tot compensatie van de incidentele tekorten 2023 en 2024 in de jeugdzorg. Gemeenten ontvangen in totaal € 728 miljoen van het Rijk die ze kunnen inzetten ter ondersteuning van de transformatie van de Jeugdhulp conform de afspraken in de Hervormingsagenda. Het gaat dan om het versterken van de sociale basis en stevige lokale teams, met tevens aandacht voor het verbeteren van kind- en gezinsbescherming en de bredere integrale aanpak sociaal domein. Voorstel is om deze middelen toe te voegen aan de reserve sociaal domein en op basis van planvorming in 2026 en latere jaren te benutten ter dekking van uitgaven voor de stevige lokale teams.

D5) Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)

De decentralisatie-uitkering Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE) vervangt de specifieke uitkering (SPUK) CDOKE. Met deze uitkering wordt in 2006 een totaalbedrag van € 666 miljoen beschikbaar gesteld aan gemeenten om uitvoering te kunnen geven aan hun taken op het gebied van klimaat- en energiebeleid. Druten ontvangt hiervoor € 630.798 en we stellen voor conform bestaand beleid dit bedrag toe te voegen aan grootboeknummer Energietransitie.

D6) Spreidingswet

Vanuit de Spreidingswet hebben gemeenten een nieuwe taak gekregen in het zoeken naar opvangplekken om zo tot een evenwichtigere spreiding van asielzoekers te komen over gemeenten en provincies. Zij ontvangen hiervoor middelen vanuit het gemeentefonds. Voor gemeenten is er in 2025 een bijdrage van in totaal € 15,3 miljoen beschikbaar. Elke gemeente ontvangt een vast bedrag van € 20.000. Het resterende bedrag wordt verdeeld op basis van de verdeling van het aantal opvangplaatsen per gemeente. Voor Druten bedraagt de uitkering afgerond € 30.000. We voegen dit bedrag toe aan grootboeknummer Asiel (636056) in 2025.

D7) Inkomsten noodopvang

Via de algemene uitkering ontvangen we met ingang van voor de Noodopvang Asiel een vergoeding. Dit omdat het inwoneraantal tijdelijk met 100 is toegenomen en de mensen ingeschreven staan in de BRP per peildatum 1-1-2025. Het bedrag wat Druten hiervoor in 2026 via het gemeentefonds (extra) ontvangt bedraagt ca. 72k. We stellen voor dit bedrag te labelen op grootboeknummer Asiel.

D8) Wet integrale Suïcidepreventie

Op 1 januari 2026 treedt de Wet integrale suïcidepreventie in werking. Gemeenten worden op grond van deze wet geacht suïcidepreventie in hun gezondheidsbeleid op te nemen en uit te voeren. Hiertoe wordt vanaf 2026 jaarlijks € 10 miljoen beschikbaar gesteld. We ontvangen afgerond € 9.000 en we voegen dit bedrag toe aan het jeugdbudget via grootboeknummer Overig jeugd.

D9) Vervroegde Tweede Kamer verkiezingen

Het kabinet stelt eenmalig € 60 miljoen beschikbaar aan gemeenten voor de organisatie van de vervroegde Tweede Kamerverkiezing op 29 oktober. Het kabinet heeft hierover besloten na overleg met de VNG. Deze vergoeding is aanvullend op de vergoeding die gemeenten jaarlijks via het gemeentefonds krijgen voor de uitvoering van hun wettelijke taken bij het organiseren van verkiezingen. We voegen het te ontvangen bedrag van afgerond € 65.000 toe aan grootboeknummer verkiezingen ter dekking van de te maken kosten.

Overige aandachtspunten septembercirculaire 2025

Herijking gemeentefonds Fase 2

Op 1 januari 2023 voerde het Rijk de herverdeling van het gemeentefonds definitief in. Gemeenten gaan in stapjes naar die nieuwe verdeling. Dit ligt vast voor 3 jaar: maximaal € 37,50 per inwoner (zowel positief als negatief). Dit ingroeipad is in 2025 volledig ingevoerd. In een kamerbrief van februari 2025 is bekendgemaakt dat het kabinet het nieuwe verdeelmodel in 2025 verder gaat evalueren. Aangekondigd is dat er per 1 januari 2027 een volgende stap in het ingroeipad wordt gezet. Uiterlijk in het voorjaar van 2026 worden de details bekend over de verdere aanpassingen van het verdeelmodel per 1 januari 2027. Omdat het nadeel voor Druten in de herverdeling fors groter is dan € 37,50 per inwoner (€ 117 per inwoner nadeel) houden we uit voorzichtigheidsoverwegingen (en conform het advies van onze toezichthouder) rekening met een verder doorvoering van het ingroeipad per 2027. In de berekening van de algemene uitkering houden we daarom rekening met een negatieve stelpost van 285K in 2027 oplopend tot € 1.140K in 2030.

Bijlage: septembercirculaire 2025